FILOLOGIYA VA PEDAGOGIKA

2026-yil
10 (29)-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGINING
ILMIY-METODIK ELEKTRON JURNALI

RU

ФИЛОЛОГИЯ И ПЕДАГОГИКА

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ МИНИСТЕРСТВА ДОШКОЛЬНОГО И ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

PHILOLOGY AND PEDAGOGY

EN

SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL ELECTRONIC JOURNAL OF THE MINISTRY OF PRESCHOOL AND SCHOOL EDUCATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

“Filologiya va pedagogika” ilmiy-metodik jurnali Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2024-yil 30-noyabrdagi 364/5-qarori bilan 10.00.00 – Filologiya va 13.00.00 – Pedagogika fanlari bo‘yicha doktorlik dissertatsiyalari (PhD, DSc) asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan

FILOLOGIYA VA PEDAGOGIKA

TIL VA ADABIYOT TA'LIMI

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2024-yil 19-avgustda 360240-raqami bilan davlat ro'yxatidan o'tkazilgan.

2026-yil
10 (29)-son

e-ISSN 3060-4885

MAS'UL MUHARRIR
Nargiza Sotvoldiyeva

MUHARRIRLAR:
Shahobiddin Rasulov
Najmiddin Ermatov
Emma Torosyan
Shaxina Muxamedjanova

SAHIFALOVCHI
Ziyoda Komilova

Tahririyat manzili:
100011, Toshkent shahri
Navoiy ko'chasi 30-uy.
Telefon: (55) 510-28-44,
(77) 358-57-67
e-mail: til_adabiyot@umail.uz
veb-sayt: www.tilvaadabiyot.uz

Materiallar
@FilologiyaPedagogikaBot
orqali qabul qilinadi.

Elektron jurnal 01.06.2026 da nashr etildi.

MUASSIS
O'zbekiston Respublikasi
Maktabgacha va maktab
ta'limi vazirligi
"Til va adabiyot ta'limi"
davlat korxonasi

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGINING
ILMIY-METODIK ELEKTRON JURNALI

TAHRIR HAY'ATI:

10.00.00 – FILOLOGIYA

E'zozxon Karimova
O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri
Farhod Boqiyev
O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri o'rinbosari
Azizbek Turdiyev
O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri o'rinbosari
Farrux Jabborov
"Til va adabiyot ta'limi" – "Преподавание языка и литературы" – "Language and literature teaching" jurnali bosh muharriri
Baxtiyor Mengliyev
Toshkent Amaliy fanlar universiteti tadqiqotchi-professori, filologiya fanlari doktori
Baxtiyor Doniyorov
Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Nurafshon filiali professori, filologiya fanlari doktori
Anatoliy Lixodziyevskiy
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti professori, filologiya fanlari doktori
Oksana Gibraltarskaya
O'zbekiston Milliy universiteti professori, filologiya fanlari doktori
Sherzod Atamuradov
filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori
Mohichexra Boltayeva
O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali dotsenti, pedagogika fanlari doktori
Muxtarbay Kurbanov
Nukus davlat pedagogika instituti dotsenti, filologiya fanlari doktori
Anvar Bo'ronov
Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti, ijtimoiy gumanitar fanlar kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori
Dilmurod Teshaboyev
Farg'ona davlat universiteti boshlang'ich ta'lim uslubiyati kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari doktori
Gulhida Ikromova
Farg'ona davlat universiteti boshlang'ich ta'lim uslubiyati kafedrasi katta o'qituvchisi, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori
Aziza Axmedova
O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi o'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti katta ilmiy xodimi
Iroda Nasimova
O'zbekiston Jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti katta o'qituvchisi, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori

13.00.00 – PEDAGOGIKA

Qozoqboy Yo'ldoshev
Toshkent Amaliy fanlar universiteti professori, pedagogika fanlari doktori
G'ofir Hamroyev
Toshkent Amaliy fanlar universiteti tadqiqotchi-professori, pedagogika fanlari doktori
Xadicha Muxitdinova
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti professori, pedagogika fanlari doktori
Gulnora Mansurova
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, falsafa fanlari doktori
Sevara Ziyayeva
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti dotsenti, filologiya fanlari doktori
Indira Narkulova
O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti katta o'qituvchisi, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
Abduvali Daminov
O'zbekiston Milliy universiteti ijtimoiy fanlar fakulteti huquqiy fanlar kafedrasi katta o'qituvchisi
Gulnoza Uzokova
Qarshi davlat universiteti professori, pedagogika fanlari nomzodi
Lola Akramova
Toshkent davlat tibbiyot universiteti o'zbek tili va xorijiy tillar, pedagogika kafedrasi dotsenti
Zulfiya Ortiqova
Farg'ona davlat universiteti boshlang'ich ta'lim uslubiyati kafedrasi katta o'qituvchisi, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
Pulotjon Qaxorov
Samarqand davlat universitetining Urgut filiali dotsenti
Dilafruz Asqarova
Farg'ona davlat universiteti maktabgacha ta'lim kafedrasi o'qituvchisi, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2024-yil 30-noyabrdagi 364/5-qarori bilan 10.00.00 – Filologiya va 13.00.00 – Pedagogika fanlari bo'yicha doktorlik dissertatsiyalari (PhD, DSc) asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashr.

M U N D A R I J A

10.00.00 – FILOLOGIYA

Iroda Sayfullayeva. Zamonaviy tilshunoslikda til transformatsiyasi va unga ta'sir etuvchi omillar ... 4
Charos Amirjonova. Musiqiy terminologiyaning xitoy tilshunosligidagi tadqiqi: sintaktik va semantik asoslar ... 7
Nuriya Abdullayeva. Phonetic Variation in Chinese and Uzbek: a Comparative Phonological Approach ... 9
Damira Abdusalomova. Cognitive Aspects of Metaphor in the Formation of Figurative Meaning in Literary Texts ... 11
Yulduz Khasanova. Conceptual Metaphors of "HOPE" in English and "UMID" in Uzbek: a Theoretical-Comparative Discussion ... 13
Ayjamal Orazgalieva, Gulmira Usenova. Semantic and Axiological Features of the Concept "Child" in English Paremiology ... 15
Mavluda Jabborova. Qo'chqor Norqobil asarlarining stilistik va poetik xususiyatlari ... 18
Shoiraxon Abduvaxobova. "Jallod ayol" qissasida obraz kechinmalari tavsifi ... 20
Komiljon Djurayev. Lirik qahramonning zamonaviy hikoyanavislikka kirib kelishi ... 22
Dilafruz Kurbanova. Divided Attention Exercises in Training Sight Translation and Interpretation ... 25
Ro'zigul Qodirova, Madina Hojimurotova. Jamol Kamolning she'r nazariyasiga oid qarashlari ... 27
Feruza Khayitova. AI-Based Linguocultural Toponym Translation System for English and Uzbek: a Hybrid Approach for Low-resource Neural Machine Translation ... 29
Tursuntosh Eshboyeva. O'zbek tilidagi she'rlarning fransuz tilidagi tarjimasida lingvopoetik xususiyatlarning ifodalanishi ... 31
Shahnoza Uzakova. Zamonaviy media makonda jurnalistika ta'limi modellari va nazariya-amaliyot integratsiyasi ... 33
Hulkar Mustafoyeva. Turkiy xalqlar adabiyotida To'maris afsonasi: sujet, arxetip va motivlar talqini ... 35
Nasiba Sattorova. Hozirgi rus va o'zbek tillarida amerikanizmlarning lingvistik xususiyatlari ... 37
Sohiba Jummayeva. Maqollarda ramz, kinoya va evfemistik ma'no uyg'unligi ... 39
Nargiza Umarova, Gulbahor Komilova. Siyosiy diskursda bahoning eksplitsit ifodalanishi: lingvopragmatik tahlil ... 41
Lola Toshtemirova. Ilk o'zbek milliy romanining qiyosiy-matniy tadqiqi ... 43
Navruza Tursunova. Xalq ijodining milliy madaniyatni rivojlantirishdagi ahamiyati ... 46
Jasmina Ibotova. Ahmad Yugnakiyning "Hibat ul-haqoyiq" asarida poetik xususiyatlar ... 48
Kunduz Ibodullayeva, Mashhura Normamatova, Laylo Omonboyeva, Gulrang Jabborova. Muhammad Yusuf mualliflik korpusini yaratish ... 50
Ирода Алимбаева. Положительная и отрицательная оценка во фразеологизмах русского и узбекского языка ... 53
Альфия Галямова. Основные формы речевой агрессии в повседневном общении ... 55
Умида Гафурова, Шоира Уринова. Нарративные стратегии репрезентации исторической травмы ... 57
Вероника Маткурбонова. Фольклорный код в романе М.А.Булгакова «Мастер и Маргарита» ... 59
Лола Бекмирзаева, Наргизахон Мухаммадалиева. Роль народной драмы и фольклора в формировании художественного стиля А.Н.Островского ... 61
Нилуфар Закирова. Проблемы и перспективы развития сравнительного литературоведения в контексте мировой литературы ... 63
Дильбар Раджабова. Специфика хронотопа в романе андрея волоса «Хуррамабад» ... 65
Мадинабону Расулова, Гулноз Нигматова. Гендерное своеобразие типологии и поэтики рассказов Т.Толстой, Л.Петрушевской, Л.Улицкой ... 67
Лола Бекмирзаева, Шахнозабону Хожиакбарова . Нравственные идеалы Л.Н.Толстого в контексте русской философии ... 69
Замира Холикова. Когнитивные модели негативной характеристики личности в русской зоонимической фразеологии ... 71
Fazilat Ismoilova. Rasmiy-huquqiy hujjatlar matnining nazariy asoslari va lisoniy tadqiqi ... 73
Лола Бекмирзаева, Камола Эркинжонова. Мотивы преемственности поколений в историческом и семейном контексте: от «Капитанской дочки» к «Борису Годунову» ... 75
Мухайё Юсупбаева. Искусственный интеллект и языковые изменения в современной коммуникации ... 77
Elbek Oqbo'tayev. Said Anvarning hajviy hikoyalarida badiiy mahorat ... 79
Сарвиноз Жамолова. Освоение восточных заимствований в русском языке ... 82
Aziza Raxmonova. Lexical Doublets and Stylistic Variation: a Comparative-Typological Analysis ... 84
Darmonjon Sadullayeva. Ayol obrazini yaratishda psixologik portretning o'rni (Zulfiya Qurolboy qizi romanlari misolida) ... 86
Шерзод Бобокулов, Римма Биксалиева. Лингвокультурологическая деконструкция концепта «жизнь» в постмодернистском дискурсе (на материале прозы В.Пелевина) ... 88
Феруза Иркабаева. Художественная функция ирреальности в романе «Эшелон на Самарканд» ... 91
Nafisa Sattorova. Konsept va lingvomadaniyat mutanosibligi ... 93
Madina Xolliyeva. Nazar Eshonqul ijodining o'zbek zamonaviy nasridagi o'rni ... 96
Фаррух Сафаров. Понятие прямого и переносного значения в русской лингвистике ... 98
Muhriddin Xurramov. "Kasb-hunar" konseptining semantik maydoni va uning ingiliz maqollarida aks etishi ... 101
Шоира Ташниёзова. Лингвистическое описание градуонимов в испанских и узбекских народных пословицах ... 103
Малика Файзиева. Репрезентация истории страны через судьбу семьи в рассказе антонии байетт «Сахарное дело» ... 105
Зарина Бабаева, Хилола Абдирайимова. Аспекты изучения слов категории состояния в русском и узбекском языках ... 108
Шоирахон Парпиева, Гулчехра Давлятова. Эвфемизмы как средство этико-риторической организации речи ... 110
Фахриддин Юлбарсов. Языковые средства выражения ценностной оценки в паремиях ... 112
Bibigul Hamidova. Tilshunoslikda konversiya va transpozitsiya fenomenining konseptual-tarixiy talqinlari ... 114
Latofat Islomova. Ingliz tilidagi adabiy, publitsistik va ommaviy matnlarda tinish belgilarining ekspressiv imkoniyatlari ... 117
Nurzada Jawilbaeva. Sh.Seytovning "Kóp edi ketken tírnalar" qissasida portret tasvirlari tahlili ... 120
Munisa Sayfiddinova. O'zbek va ingliz xalq ertaklarida sehrli sonlarning funksional-semantik xususiyatlari va tipologik universalligi ... 122
Sunnatulla Usmanov. O'zbek maqollarida son kategoriyasining ifodalanishi ... 124
Lobar Bakhramova. Linguocultural Features of Urbanonyms: a Comparative Analysis of English and Uzbek Cities ... 126

Gulhayo Meyliyeva. Isajon Sulton ijodida modernizm talqini ("Farishta" hikoyasi misolida) ... 128
Ma'mura Sharipova, Umida Rasulova. Badiiy adabiyotda Xizr obrazining talqini ... 130
Mavlonbek Abdiyev. Communicative Features of Headlines in Political Publications and their Role in Political Discourse ... 132
Intizor Abdujabborova. "Xamsa" larda Bahrom G'o'r obrazining yangilanishi ... 134
Nargiza Kaxorova. Typological and Linguistic Features of the Novel Genre in English and Uzbek Literature Based on a Diachronic Corpus ... 136
Ziyoda Nazarova. Ingliz va o'zbek tillarida somatik komponentli frazeologik birliklarning yondosh birliklar bilan o'zaro aloqasi ... 138
Abdumalik Sharipov, Shaxnoza Po'latova. Yog'ochga badiy ishlov berish san'atining o'ziga xos xususiyatlari ... 140
Ismigul Imomova. Fitrat dramalaridagi frazemalarning semantik tahlili ... 142
Farogat Kurbanova. Konfliktli matnlarni lingvistik ekspertiza asosida tahlil qilishning ilmiy-metodik jihatlari ... 145
Nurjayna Oringalieva. O'zbek tilida konseptual metaforalar tahlili (kognitiv tilshunoslik asosida) ... 147
Quvonch Mamiraliyev. Istiqlol davri she'riyatida individual janrlarning o'ziga xos xususiyatlari ... 149
Nigora Raxmonova. Go'ro'g'li turkumidagi dostonlarning lingvopoetikasi, ramz va timsollarning lingvistik talqini ... 151
Mahfuza Safarova. A Lexico-Semantic Analysis of Meronymy and Holonymy in English Vocabulary ... 153
Shakhnoza Yunusova. The Influence of Syntactic Structure of Sentences in Advertising Texts on Nonverbal Means ... 155
Dilnura Axmadova. Tarixiy manbalarda kasallik nomlarining qo'llanishi va tarixiy taraqqiyoti ... 157
Fazilat Ismoilova. Rasmiy-huquqiy matnda sementik birliklar va mazmuniy yaxlitlik ... 159
Komiljon Djurayev. A.S.Bayet hikoyalarida ichki qarshilik mexanizmi ... 161

13.00.00 – PEDAGOGIKA

Azizbek Abdupattayev. Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining lingvistik kompetensiyasini takomillashtirish metodikasi ... 163
Lobarxon Ergasheva. O'zbek tilini xorijiy til sifatida o'qitishda autentik matnlarning o'qib tushunish kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni ... 166
Gulbahor Eshchanova. Developing the Creative Competence of Future English Language Teachers Through the Flipped Classroom Model ... 168
Yulduz O'roqova. Ona tili darslarida ta'limiy o'yinlarning nazariy asoslari va didaktik mohiyati ... 171
Севара Абдукаюмова. Поэтический текст как объект лингводидактического анализа в условиях билингвального образования ... 173
Гулжахан Туребекова, Гулрух Ахмедова. Роль робототехники в формировании познавательной активности дошкольников ... 175
Венера Даулетиярова. Комплексный подход как основа эффективной подготовки детей дошкольного возраста к школьному обучению ... 177
Зарина Джумаева. Методические основы развития речевых и лингвистических компетенций студентов медицинских вузов посредством самостоятельного обучения и учебных заданий ... 179
Лизахан Ибрагимова, Мадина Игиликова. Особенности обучения и воспитания в дошкольных образовательных организациях ... 181
Жанар Ергалиева. Развитие интеллекта у детей старшего дошкольного возраста ... 183
Шахло Норкулова, Бехруз Мамадиёров. Роль интонации и слов врача в лечении пациентов ... 185
Лиза Сапарова, Махсет Курбаниязов. Особенности развития внимания студентов ... 187
Surayyo Sharipova. Bo'lajak o'qituvchilarda umummadaniy dunyoqarashni shakllantirishg xususiyatlari ... 189
Дилрабо Эргашалиева. Теоретико-методические основы преподавания русского языка и литературы в билингвальном образовательном пространстве Узбекистана ... 191
Nodiraxon Xatamova. Improving Law Students' Professional Communicative Competence Through task-based legal english instruction ... 193
Inobat Omonova. Adabiyotshunoslik terminlarining maktab darsliklaridagi ifodasi: tahlil va nazariy mulohazalar ... 195
Райхан Алеуова. Методы ознакомления детей 3–4 лет с природой ... 198
Гулжахан Туребекова. Методы изучения социальной среды в дошкольных образовательных организациях ... 200
Максад Кудратов. Эффективность мобильных цифровых технологий в развитии коммуникативных навыков при коллаборативном обучении ... 202
Васила Маматкасимова. Механизмы повышения качества современного языкового образования на основе развития межкультурной коммуникативной компетенции ... 204
Музайяна Одилова. Классификация письменных упражнений в методике преподавания корейского языка ... 206
Нуржамал Сапарова. Современные подходы к лингводидактике: обсуждение новых методов и технологий в обучении русскому языку ... 209
Aliya Abduraxmanova. Sun'iy intellektning zamonaviy ESP ta'limidagi o'rni ... 211
Iqbolxon Abduraxmanova. Biologiya ta'limi sifatini oshirishda xalqaro o'quv dasturlarining didaktik imkoniyatlari ... 212
Bakit Bisenova, Gulbaxor Xamroyeva. Texnologiya fanida 4K modeli va interfaol metodlardan foydalanishning afzalliklari ... 215
Gulrux Abdiraimova. Kognitiv faoliyatni baholashning diagnostik metodlari va uni bosqichma-bosqich shakllantirish modeli ... 217
Umida Abdurasulova. Hozirgi o'zbek adabiy tilini o'qitishning zamonaviy metodologik asoslari ... 219
Xusanboy Tursunov. Talabalarning o'qish faoliyatini takomillashtirishning ta'lim samaradorligiga ta'siri ... 221
Gulruxsor Sharipova. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari va pedagogika kollejlari o'rtasida ijtimoiy hamkorlikni tashkil etish ... 223
Nargiza Shirinova. Kursantlarning bilish faolligini oshirishda tinglab tushunish ko'nikmalari va ularni o'rgatishda uchrayotgan muammolar ... 225
Muxlisa Usmonaliyeva. Sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar asosida xitoy tilini o'qitish metodikasini takomillashtirish ... 227
Rukiya Ashurbayeva. Tibbiy ta'limda xorijiy talabalarning o'zbek tilidagi kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish masalalari ... 229
Feruza Mardonova. Talabalarning robototexnikaga oid intellektual qobiliyatini rivojlantirishning didaktik ta'minotini takomillashtirish ... 232
Shahobiddin Abdug'aniyev. Bitiruvchilar bandligi monitoringi asosida oliy ta'lim sifatini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish ... 234
Shahobiddin Abdug'aniyev. O'zbekiston mehnat bozoridagi zamonaviy tendensiyalar va oliy ma'lumotli kadrlarga bo'lgan talab tahlili ... 236

Shoiraxon ABDUVAXOBOVA,
Qarshi davlat universiteti adabiyotshunoslik: o'zbek adabiyoti yo'nalishi 2-bosqich magistranti

"JALLOD AYOL" QISSASIDA OBRAZ KECHINMALARI TAVSIFI

Annotatsiya. Ushbu maqolada taniqli yozuvchi Nabi Jaloliddinning "Jallod ayol" qissasidagi qahramonlar obrazlarining ruhiy-psixologik kechinmalari tahlil qilingan. Asarda mustabid tuzum davrining inson taqdiri va ma'naviyatiga ko'rsatgan fojiali ta'siri, qasos, jinoyat va jazo muammolari badiiy inkshof etilgan. Qissaning o'ziga xos kompozitsion tuzilishi, eslash usuli hamda bugungi kun uchun ijtimoiy-axloqiy ahamiyati realizm mezonlari asosida yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: realizm, badiiy obraz, ruhiy kechinma, eslash usuli, sujet, jallod, qasos, jinoyat va jazo, afsus-nadomat.

Annotation. This article analyzes the psycho-emotional world and inner experiences of the characters in Nabi Jaloliddin's story "The Executioner Woman" (Jallod ayol). The study examines the destructive impact of the totalitarian regime on human destiny, exploring themes of crime, punishment, and vengeance. Through the lens of realism, special attention is paid to the story's unique compositional structure, the flashback technique (method of remembering), and its contemporary socio-moral significance.

Keywords: realism, artistic image, psychological experience, flashback technique, plot, executioner, revenge, crime and punishment, remorse.

Аннотация. В статье анализируются психологические переживания и внутренний мир персонажей повести Наби Жалолиддина «Женщина-палач» («Jallod ayol»). В работе рассматривается трагическое влияние тоталитарной эпохи на судьбу и духовность человека, раскрываются темы преступления, наказания и мести. На основе принципов реализма исследуются композиционные особенности повести, метод воспоминаний, а также её социально-нравственное значение для современности.

Ключевые слова: реализм, художественный образ, психологическое переживание, метод воспоминаний, сюжет, палач, месть, преступление и наказание, раскаяние.

Insoniyat yaralgandan beri shayton va inson kurashi davom etadi. Birda inson shayton g'olib kelsa, birda shayton so'zini o'tkazadi. Yana ayrim joylarida inson bandaligini unutib Xudo kabi odamlar orasida jazolovchi bo'lgisi keladi. Shunday bir qahramon xotiralari yoritilgan noodatiy mavzudagi qissa Nabi Jaloliddin qalamiga mansub "Jallod ayol" asaridir. "Jallod ayol" – oddiy qissa emas, balki ijtimoiy va psixologik tahlilga boy asar. Uni o'qigan odam befarq qolmaydi, chunki unda hayotning achchiq haqiqatlari ochiq ko'rsatilgan

Asar jurnalist roviy tilidan hikoya qilinadi. U barcha odamlarga o'xshab bozorga oshiqmasligini,balki uni yomon ko'rishini, agar borsa ham yangi obraz-u qahramon qidirib kezishini aytadi. Shunday kunlarning birida bozorda bir kampirni uchratib qoladi. Kampirning yuklariga yordamlashish asnosida u bilan yaqindan tanishib oladi. Jarayon kampirning butun hayotini so'zlab berishigacha boradi. Asarning mag'zi ham shu yerdan ochiladi.

Kampir hayotini jirkanish bilan eslaydi. Haqiqatan o'quvchini uning hayoti dahshatga soladi, ichiktiradi, irgantiradi. Asar o'quvchini o'ylashga majbur qiladi: inson tug'ma yovuz bo'ladimi yoki sharoit uni shunday qiladi? Shu savol asarning markazida turadi.

Hayotidagi bir tajovuz sabab butun erkak zotiga qalbida nafrat unib chiqqan Anjelina SSSR hukumatining ichki ishlar sovet maktabida tahsil oladi. Oliy maktabda yaxshi o'qib, ustozlar e'tiboriga tushadi. Shu e'tibor sabab o'z xohishi bilan jallodlik "lavozim"ini tanlaydi. O'qishni bitirib birin-ketin "mijozlari" bilan ishlay boshlaydi. Qanchalik sovuqqon, qanchalik ichi nafratga to'la bo'lmasin u haddan tashqari ko'p kitob o'qiydigan, hislari judayam nozik qiz edi.

Yozuvchi asarni yozish davomida eslash usulidan foydalanadi. Ota-onasidan yetim qolgan Anjelina maktab xo'jalik mudiri Rinatning tuzog'iga tushib qoladi va nomusini boy beradi. Bu ham yetmaganday bu voqeadan Turdi ham o'z foydasiga ishlatadi. Yoshlik tuyg'ulari sarobga aylangan, mehr qidirgan odamlaridan zulm ko'rgan Anjelina qalbida qasos hislari otilib chiqadi va butun erkak zotiga nisbatan nafratga aylanadi. Keyinchalik bu qamoqxonada otuvga hukm qilingan mahbuslarga borib tegadi.

U mahbuslarni otar ekan,xuddi shu ishlar uchun dunyoga kelgandek his qiladi o'zini. Tolstoyning "Jinoyat va jazo" asarini o'qib o'zining to'g'ri yo'lda ekanligiga ishontirishga urinadi. Lekin baribir qalbida butun umr bir tugun ergashib yuradi. U barcha ishlarni ter o'rniga qon to'kib bajaradi. Yaratgannning hikmati-yu mo'jizalari mo'l bo'lganidek, shundoq kasb egasi bo'lib ta'lim olgan Jela kitobga oshig'-u, qo'shiqqa mahliyo edi. U mana shu o'lim jazosi bilan go'yoki Rinat va Turdidan qasosini olgandek his qiladi o'zini. Ammo umr sha'mi miltillab qolgan mahal inson uchun o'lim eng oliy jazo emas,balki cheksiz afsus va nadomat eng og'iri ekanin anglab yetadi.

Qissada Anjelina tilidan o'zbeklar tasviri juda ham jonli tasvirlanadi: Uning o'ylachisha : "O'rik g'irt o'zbekona daraxt. Birinchidan, tusi, so'ng haybati – katta-da! Eng asosiysi,juda chidamliga o'xshaydi. Chunki issiqda ham, sovuqda ham, bargi to'kilganini aytmasa, mutlaqo o'zgarmaydi. Bilganlar unga ortiqcha parvarishning hojati yo'q, deyishganini ko'p eshitganman. Ammo mevasi juda shirin. U millat deganlarini uncha anglamadi-yu,o'zicha o'zbeklar o'rikka o'xshasa kerak, deb qo'yadi. Chunki suygan daraxti juda mehribon-da! [2: 32].

Asardagi boshqa qahramonlar portreti ham aniq chizilgan. Mana qizaloqlar go'shtini yeyishga mubtalo bo'lgan qahramon: Uning turqi-tarovatiga toqat qilishning o'zi ming azob edi: qamoqxona kiyimida, boshidagisini tartibga binoan, panjalarida changallagan. Yuzining tusi va ayniqsa, ko'zlari! Qachondir suv o'rnida to'yib qon simirgan-u,endi esa anchadan beri unga tashnadek boqadi [1: 90].

Asarda yana bir epizod borki, u bilan tanishganda hammayog'ingiz muzlaydi, odamzod yana bir marta judayam ojiz va notavon ekanligi, uning nafsi boshiga aqlga sig'mas darajadagi qabihliklarga sabab bo'lishini ko'rasiz. Padarkush,erkush insonlar haqida hayotda eshitganmiz, kitoblarda o'qiganmiz, ammo farzandkush inson haqda-chi? Voqea shunday bo'lgan edi: bir ayol eridan yoshroq va chiroyli bir yigitga ko'ngil qo'yadi. Xiyonatkor ayol sevgani bilan erini o'ldirib o'likni uydan olib chiqayotganda 10 yoshli o'g'li ko'rib qoladi. Qabih ishini yashirish maqsadi-da o'g'lini ham o'ldirib ota-bolani najas ichiga tashlashadi...

Qilgan ishlarining butun dahshatini ayol biroz vaqt o'tib anglaydi va telbaga aylangan edi. Mana shu mahbusni ham otuvga hukm qilishadi. Aslida, u farzandini o'ldirganda o'lib bo'lgan edi. Unga berilgan jazo unchalik ahamiyati yo'q, u o'lmay turib o'lib bo'lgan.

Asar qahramoni umrining oxirida o'lim inson uchun jazo emas, agar umrini ezgu ishlar bilan o'tkazgan bo'lsa,

Yaratganga qovushish, ruhiy osudalikni topish ekanligini anglaydi. Bu fikrni unga bir "mijozi" anglatib ketadi. Xalqqa haq dinni tanitish orqali ularga kim ekanligini uqtirmoqchi bo'lgan qori otuvga hukm qilinadi. U o'lim oldidan shunday bir sokinlik holatida ediki, qatlni ijro qiluvchi beixtiyor hayajonga tushadi. Uning tilidan chiqayotgan imon kalimasini qanday qaytarib aytganini ham bilmay qoladi.

Asarning yakuniy qismida ijodkor anglatmoqchi bo'lgan fikrlarni jallod tilidan so'zlaydi. Insonning biror qilgan jinoyati uchun unga o'limni jazo sifatida berish yechim emas, balki unga umrbod qamoq jazosi berish yaxshiroq ekanini aytadi. Chunki bir umrga qamoqqa tashlangan mahkum yorug' go'zal dunyoni, yashash ne'matini,arzimas havaslar ortidan boy berganini tushunib yetadi. Dunyoda afsus-nadomat va sog'inchdaan bo'lak oliy jazo bo'lmasa kerak. Shunda kimningdir qon to'kishiga ham hojat qolmaydi. Oxir-oqibat, mahkum o'zini-o'zi qatl etadi.

Qissa bugungi kun o'quvchisini bir tomondan o'ylantirsa, bir tomondan tilini shukrga keltirib qo'yadi. Ozod va inson qadr-qimmati, sha'ni har narsadan ustun qo'yilayotgan O'zbekistonimizda o'lim jazosi bekor qilingan. Inson qanchalik aybdor, gunohkor bo'lmasin, uning o'ldirilishi o'sha jinoyatchining jinoyati bilan barobardir. Bu muqaddas islom dinimiz qonun-qoidalariga ham ziddir. Qadimda musulmon davlatlarida kishi biror jinoyat sodir etsa, o'limga hukm qilinmagan,balki boshqa toshbo'ron qilish,qo'lini kesish kabi jinoyatlar berilgan. Bu bilan inson hayotdan uzilmay qilgan ishi uchun afsus qilib yashashi maqsad qilingan. Bosh qahramon ham umrining so'nggida inson uchun berilga eng oliy jazo afsus-nadomat rkanligiga iqror bo'ladi.

Asar hayotning murakkabligini, inson sha'ni har narsadan ustun ekanini realizm asoslariga ko'ra ifodalab bergan. Murakkab shaxslar,murakkab taqdirlar o'quvchini hayotning o'zi oson yashab o'tilmasligini uqtiradi. Qancha yashamasin, insonning ezzgu nomi, amallari, yaxshiliklari unutilmaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Nabi Jalolliddin. Jallod ayol. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2021.
2. https://share.google/aimode/UfIaz83ufxEYczqZ1.
3. https://share.google/aimode/IbLs3I2YqEWNuUf3U.
4. Karimov B. Ruhiyat alifbosi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2018.
5. Badiiy xarakter va adabiy tip. https://share.google/gQ6SEsHZMJlkBTCIb.
6. Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://n.ziyouz.com/books/adabiyotshunoslik/Dilmurod%20Quronov.%20Adabiyotshunoslikka%20kirish.pdf.